

A KISKUNSAG ÉS JÁSZSÁG SZIKES TALAJAI.

(Jelentés az 1926. évi felvéletről.)

Írta: T i m k ó I m r e

A M. Kir. Földtani Intézet talajismereti osztálya megbízást nyervén a Nagy-Magyar Alföld szikes talajainak tanulmányozására, e munkálataiból nekem jutott a Kis-Kunság és a Jászság szikes talajainak bejárása és tüzetesebb vizsgálata. A Kis-Kunságnak Pest vármegyében É-ról D felé egész Kunszentmiklósig eső területén uralkodó szikes talajfélesége az ú. n. szódás (szoloncsák-) csoportba sorolható. Ez a megjelölés azt fejezi ki, hogy a talaj petrográfiai minősége homokos agyag, vályog és agyagos homok, mely kisebb-nagyobb mértékben olyan sókeverékkel van átitatva, melynek zöme neutrális vagy bikarbona-szóda. A laboratóriumi vizsgálatok azt mutatták, hogy a terület szikes tavai és vízállásaiban, nemkülönben a szikes talajokon ásott gödrök talajvizében a sóknak több mint 90%-a alkálisó és ezek is nagyrészt karbonátok.

A bejárt kiskunsági területen három medencét állapíthatunk meg. Az első az ó c s a i, mely egyszersmint a szódás talajok legenyhébb fajait foglalja magában; a második a Bugyitól D-re eső S z u n y o g p u s z t á k medencéje, melynek talaja már sósabb és agyagosabb az előbbinél. A harmadik medence az Ü r b ő i p u s z t á k területe, mely egész Kunszentmiklósig húzódik s mely a legsósabb talajú a három medence közül s egyben a legagyagosabb talajjal is bír. A szikes talajformák közül a Kiskunságban a padkás szik az uralkodó. Két vezérnövénnyel jellemezhető a bejárt terület flórája. Egyik a *Puccinellia limosa*, a másik az *Agrostis alba*. Az előbbi, területemnek inkább Ny-i részét, az utóbbi K-i felét uralja, az előbbi inkább a szárazabb, az utóbbi a nedvesebb talajon él, kétségtelen azonban, hogy a *Puccinelliát* kell a szikesebb talaj jellegzetesebb növényének tartani. Az uralkodó kétféle pázsit egyszersmind azt is mutatja, hogy kiszáradás esetén az *Agrostis*-terület is minden bizonnyal elszikeseedik; a *Puccinelliás* pedig már elszikeseedett.

A két növényformáció közé főleg a szikpadkákon és hátakon a *Festuca pseudoovina* formációja helyezkedik el. Annak a talajnak szikességi fokát, hol ez a növényformáció az uralkodó, nem a *Festuca* mutatja, hanem főleg annak társnövényei, melyek közül ha az *Artemissia monogyna*, *Camphorosma ovata*, *Plantago maritima*, *Statice gmelini*, *Bupleurum tenuissimum* fordul elő, akkor a talaj szikesnek mondható.

A Jászság solonetz fajtájú szikesei más típust reprezentálnak. Itt a talajtípus túlnyomó részben agyag és agyagos vályog, vastag humuszos horizonttal. A felső talajszint mészszegény s a szénsavas mész csak a mélyebb szintekben jelentkezik. A talaj sói javarészen szulfátok. A növényzet teljesen a *Festuca pseudoovina*-formációhoz tartozik, melyhez társnövényül csak ritkán csatlakozik a *Camphorosma*, *Artemisia monogyna* stb. (Jászkisér, Újszász), hanem inkább a *Polygonum aviculare*, *Hordeum gussoneanum*, *Eragrostis pilosa*, *Peucedanum officinale*.

A kiskunsági szikések főleg csak öntözéssel, skatulyázással javíthatók, a jászságiak meszezéssel már rendes termőföldekké alakíthatók át.

A folyó év június hónapjában, a Budapest és Kunszentmiklós közötti területeket jártam be. Szikes tanulmányokat végeztem: Soroksár, Vecsés, Dunaharaszti, Taksony, Alsónémedi, Ócsa, Üllő, Monor, Bugyi, Sári, Kakucs, Újharatyán, Felső-, Alsódabas, Gyón, Kiskunlacháza, Pereg, Áporka, Dömsöd és Kunszentmiklós pestmegyei községek határaitban.

A bejárásokat dr. Moesz Gusztáv Magy. Nemzeti Múzeumi osztályigazgató társaságában végeztem, kivel a helyszíni talajvizsgálókat geobotanikai megfigyelésekkel és gyűjtésekkel egészítettük ki.

Megállapítást nyert, hogy a bejárt területen csupán a szerkezetlen meszes sziksós (szoloncsák-) talajok az uralkodók. E talajok sótartalma É-ről D felé növekszik. Míg ugyanis a Budapesttől D-re eső mocsaras területek a Taksony—Ócsa—Monor közötti vonalig csupán neutrális kémhatású talajokat mutatnak fel, addig a határtól D-re már mindjobban erősödő lúgos hatások mutatkoznak, melynek nyomán a sziksós foltok mind nagyobb terjedelmet öltenek. Legkiterjedtebb összefüggő sziksós területek a bugyi-i Ürbő-pusztá, a lacháza-i Szunyogpusztá, a dömsödi Apaj- és végül a kunszentmiklósi Peszér Adacs-puszták. Jellegetes sziksós növényzetük uralkodó, tömegesen előforduló vezérfajai a következők:

Agrostis alba, *Cynodon dactylon*, *Atropis limosa*, *Festuca pseudoovina*, *Hordeum gussoneanum*, *Scirpus tabernaemontani*, *Scirpus maritimus*, *Heleocharis palustris*, *Camphorosma ovata*, *Suaeda maritima*, *Sal-sola soda*, *Spergularia marginata*, *Spergularia salina*, *Lepidium crassifo-*

lium, Bupleurum tenuissimum, Statice gmelini, Plantago maritima, Plantago tenuiflora, Aster pannonicus, Matricaria chamomilla, Artemisia monogyna, Scorzonera tenuissima, Scorzonera jacquiniana, Taraxacum bessarabicum.

Megállapítást nyert, hogy e sós növényfajták nemcsak jellegzetesek, hanem a sótartalomra útmutatók is.

Csatlakozva az első hónap munkálataihoz, befejeztem a Kiskunság szikes talajainak vizsgálatát Kunszentmiklós és Pészéradacs községek határainak bejárásával, megkezdtem a Tisza és Zagyva folyók környékén a Jászságon előforduló szikes talajok vizsgálatát. Itt Rékas, Besenszög, Jászladány, Jászsalsószentgyörgy, Jánosida, Jászkisér, Jászapáti községek határait jártam be.

A Jászság szikes talaja — ellentétben a kiskunsággal — a mészszegény, szerkezettel bíró, ún. kérges, oszlopos szikes agyag (szolonec) talajtípushoz tartozik. Jellemző e talajokban a nátriumkarbonát hiánya s a szulfátok felszaporodása, tekintélyes vastagságú humuszos szint és az oszlopos szerkezet.

Jellegzetes flóráját a Kiskunsággal összehasonlítva, megállapíthatuk, hogy melyek azok a növényfajok, melyek a két területen külön-külön, illetve közösen előfordulnak.

SZIKLAKÓ NÖVÉNYEK.

A Kiskunságon,

sziksós (szoloncák) talajokon:

Crypsis aculeata
Agrostis alba
Scirpus (Bulboschoenus) maritimus
Suaeda maritima + pannonica
Spergularia marginata
Lepidium cartilagineum (crassifolium)
Plantago tenuiflora
Scorsonera cana jacquiniana
Taraxacum bessarabicum

A Jászságban,

szikes (szolonec) talajokon:

Alopecurus pratensis
Beckmannia eruciformis
Lolium perenne
Panicum arvense
Atriplex litorale
Bassia (Kochia) sedoides
Kochia prostrata
Roripa kernerii
Aster punctatus
Pulicaria vulgaris
Polygonum aviculare
Eragrostis pilosus
Crypsis alopecuroides
Artemisia pontica
Gypsophila muralis

Mindkét helyen előforduló növények.

<i>Cynodon dactylon</i>	<i>Lotus tenuifolis</i>
<i>Atropis limosa</i> + <i>peisonis</i>	<i>Bupleurum tenuissimum</i>
<i>Festuca pseudoovina</i>	<i>Staticae gmelini</i>
<i>Hordeum gussoneanum</i>	<i>Mentha pulegium</i>
<i>Scirpus (Bulboschoenus) taberne-</i> <i>montani</i>	<i>Plantago maritima</i>
<i>Heleocharis palustris</i>	<i>Aster pannonicus</i> + <i>depressus</i>
<i>Camphorosma ovata</i>	<i>Inula britannica</i>
<i>Salsola soda</i>	<i>Artemisia monogyna</i>
<i>Lepidium ruderale</i>	<i>Scorsonera parviflora</i>
<i>Trifolium fragiferum</i>	<i>Agropyrum repens</i>

A kétféle szikes vidék röviden való ismertetése és leírása után most már közölni akarom az ott előforduló jellegzetes talajtípusok elemzési eredményeit, amint azok a felvételek után egységesen kidolgozott elemzési módszer szerint agrokémiai laboratóriumunkban megállapítást nyertek.

A Kiskunság és Jászság szikes talajtípusainak elemzési eredményei.

Szelvény száma	Hely	Szintek jelzése	Szintmélység cm	pH víz	pHKCl	Összes só %	Na ₂ CO ₃ %	CaCO ₃ %	Megjegyzés
50.	Ócsa, Pest m. Székesi tó, porszik Kéreg 0—10 cm	a	0—30	9·0	8·7	0·068	0·036	4·3	Talajvíz 80 cm-nél
		b	30—50	8·7	8·1	0·03	0·028	3·0	
		c	50—80	8·8	8·2	0·03	0·046	19·8	
51.	Bugyi, Pest m. Székes dűlő, kéreg 0—5 cm, vakszik	a	0—20	9·6	8·9	0·28	0·233	26·3	Talajvíz 140 cm-nél
		b	20—40	9·5	8·6	0·189	0·133	32·3	
		c	40—60	9·2	8·1	0·085	0·049	30·2	
		d	60—80	8·8	8·0	0·03	0·034	40·9	
		e	110—140	8·7	8·2	0·03	0·028	10·3	
52.	Bugyi, Pest m. Borjújárs, ragyás szik	a	0—20	8·6	8·4	0·234	0·058	18·5	Talajvíz 110 cm-nél
		b	20—40	8·2	8·2	0·100	0·042	41·8	
		c	40—70	8·6	8·0	0·068	nyom.	45·7	
		d	80—100	8·4	7·8	0·073	nyom.	13·4	
53. (4)	Dömsöd, Pest m. Alsó Szunyog pa., Hajós I. rétje, ragyás szik	a	0—20	8·9	8·1	0·073	0·077	40·1	Talajvíz 130 cm-nél
		b	20—50	9·5	8·4	0·189	0·127	28·5	
		c	50—70	9·4	8·5	0·149	0·088	35·8	
		d	70—100	9·4	8·4	0·147	0·161	34·5	
		e	100—130	9·2	8·6	0·087	0·047	13·8	
		f		8·4	8·1	0·061	nincs	12·1	
53. (II)	Dömsöd, Pest m. Közép Szunyog pa., Ürbői sarok, kaszáló	a	0—10	9·0	8·4	0·16	0·132	43·4	Talajvíz 120 cm-nél
		b	10—20	9·5	9·1	0·32	0·244	42·4	
		c	20—35	9·5	8·9	0·27	0·170	25·7	
		d	35—50	9·4	8·6		0·111		
		e	50—70	9·3	8·4	0·188	0·106		
		f	70—85	9·2	8·6	0·074	0·069		
		g	85—105	9·0	8·7	0·042	0·069		
		h	105—120	9·0	8·5	0·03	0·085		
54. (X)	Dömsöd, Pest m. Közép Szunyog pa., Ürbői sarok, legelő, padkás szik, kéreg 0—5 cm	a	0—30	9·3	8·8	0·36	0·247	26·0	Talajvíz 120 cm-nél
		b	30—50	9·6	9·1	0·45	0·227	38·1	
		c	50—80	9·6	8·9	0·40	0·148	32·0	
		d	80—100	9·5	8·4	0·154	0·059	26·8	
		e	100—120	9·0	8·7	0·03	0·021	18·6	
54. (I)	Dömsöd, Pest m. Közép és Alsó Szu- nyog pa. határán, Hajós I. rétje, kéreg 0—6 cm-ig, porszik	a	0—35			0·100			Talajvíz 120 cm-nél
		b	35—50	9·5	8·5	0·198		45·4	
		c	50—65	9·5	8·6	0·194		36·4	
		d	65—80	9·5	8·5	0·149		34·3	
		e	80—100			0·087			
		f	100—120			0·03			
		g				0·03			
		h				0·03			

Szelvény száma	Hely	Szintek jelzése	Szintmélység cm	pH víz	pH KCl	Összes só %	Na ₂ CO ₃ %	Ca CO ₃ %	Megjegyzés
55.	Dömsöd, Pest m. Felső Szunyog pa., Disznólegelő, pad- kás szik, kéreg 0'6 cm-ig, porszik	a	0—30	9'9	9'3	1'02	0'449	13'4	Col. pH BaSO ₄ : 10'4
		b	30—50	9'9	9'5	1'06	0'453	22'1	„ „ : 10'4
		c	50—70	9'9	9'4	1'09	0'458	32'9	„ „ : 10'5
		d	70—90	9'5	9'0	0'195	0'118	11'3	„ „ : 10'2
		e	90—120	9'3	8'9	0'097	0'060	21'7	„ „ : 10'0
		f	120—130	9'4	8'8	0'110	0'077	14'7	„ „ : 10'0
Talajvíz 130 cm-nél									
56.	Dömsöd, Pest m. Apaj pa., Bogárzó, padkás vakszik, kéreg 0—8 cm-ig	a	0—20	9'9	9'4	1'16	0'394	14'3	Talajvíz 90 cm-nél
		b	20—40	9'8	9'4	0'82	0'335	21'2	
		c	40—60	9'6	8'8	0'163	0'093	20'1	
		d	60—80	9'4	9'1	0'092	0'051	10'1	
		e							
57.	Dömsöd, Pest m. Apaj pa., Első dülő, csipákás agyag	a	0—30	9'2	8'1	0'122	0'104	22'3	Talajvíz 110 cm-nél
		b	30—60	9'6	8'3	0'114	0'069	49'4	
		c	60—80	9'5	8'6	0'03	0'046	13'3	
58.	Dömsöd, Pest m. Ürbő, Baghy pa., ragyás szik, kéreg 0—5 cm	a	0—30	9'7	8'5	0'212	nincs	42'5	Talajvíz 100 cm-nél
		b	30—50	9'7	8'6	0'178		39'5	
		c	50—70	9'5	8'6	0'091		22'8	
		d	70—90	9'5	8'8	0'062		21'0	
59. (I)	Dömsöd, Pest m. Apajcsárda, Marha- legelő, kéreg 0—10 cm, padkás szik, padka teteje	a	0—20	9'1	7'9	0'055		9'9	Talajvíz 150 cm-nél
		b	20—40	9'9	9'1	0'511		17'6	
		c	40—55	10'0	9'5	0'83		43'4	
		d	60—80	9'8	9'3	1'00		21'9	
		e	80—100	9'9	9'5	0'67		23'6	
59. (II)	Dömsöd, Pest m. Apajcsárda, Marha- legelő, kéreg 0—10 cm, padka alja, szikfok	a	0—30	9'9	9'4	1'24	0'334	39'1	Col. pH BaSO ₄ : 10'3
		b	30—45	9'9	9'4	0'68	0'227	27'9	„ „ : 10'4
		c	45—60	9'9	9'3	0'49	0'171	16'3	„ „ : 10'2
		d	80—100	9'7	8'8	0'132	0'069	12'0	„ „ : 10'0
Talajvíz 150 cm-nél									
60.	Kunsztmiklós, Pestm. Kaszálók, padkás szik, kéreg 0—4 cm	a	0—30	9'5	8'8	0'57	0'398	11'6	Talajvíz 130 cm-nél
		b	30—60	9'5	9'0	0'40	0'348	22'0	
		c	60—90	9'5	8'7	0'181	0'118	23'2	
61.	Kunsztmiklós, Pestm. Cigányrét, Tófenék, Vízállás, Tófenék, szikós kivirágzással	a	0—30	9'4	8'3	0'189	0'155	30'1	Talajvíz 125 cm-nél
		b	30—60	9'4	8'5	0'192	0'150	45'2	
		c	60—90	9'4	8'4	0'145	0'117	26'3	
		d	90—110	9'3	8'5	0'128	0'117	23'2	
62.	Kunsztmiklós, Pestm. Gyékénytő, Selyem- János tanyája mel- lett, ragyás szik, kéreg 0—3 cm	a	0—30	9'3	8'6	0'34	0'328	19'8	Talajvíz 135 cm-nél
		b	30—60	9'5	8'5	0'255	0'232	39'6	
		c	60—90	9'1	8'0	0'03	0'058	34'4	
		d	90—110	9'1	8'0	0'03	0'028	17'2	

Szelvény száma	Hely	Szintek jelzése	Szintmélység cm	pH víz	pH KCl	Összes só ‰	Na ₂ CO ₃ ‰	CaCO ₃ ‰	Megjegyzés
63.	Kunstmiklós, Pestm. Papréti tanyák (Bernát Gáborné), ragyás szik, kéreg 0—4 cm	a	0—30	8·8	7·7		0·112	13·8	Talajvíz 120 cm-nél
		b	30—60	9·5	8·5	0·325	0·256	30·1	
		c	60—90	9·4	8·3	0·160	0·103	33·1	
		d	90—110	10·8	8·1	0·054	0·051	16·8	
64.	Kunstmiklós, Pestm. Dávidszék, Partos széki dülő, Vízállásos sziki tófenék, kéreg 0—7 cm	a	0—30	9·2	8·0	0·194	0·173	18·9	Talajvíz 110 cm-nél
		b	30—60	9·3	8·2	0·180	0·162	25·8	
		c	60—80	9·1	8·1	0·03	0·051	30·1	
		d	80—110	9·2	8·1	0·145	0·099	43·9	
65.	Besenszög, Szolnokm. Szászberék pusztja, Bogársói marhajárás ragyás szik, kéreges oszlopos	a	0—25	7·8	6·8	0·275	nincs	0·7	Talajvíz 390 cm-nél
		b	25—50	8·0	7·5	1·63	nincs	7·3	
		c	50—75	8·3	7·6	1·25	0·030	19·4	
		d	75—100	9·0	8·0	0·67	0·087	32·7	
		e	100—125	9·2	8·2	0·62	0·128	34·4	
		f	130—150	9·1	8·2	0·51	0·128	30·1	
		g					0·028		
66.	Besenszög, Szolnokm. Alsószászberék, Nagy birkajárás, ragyás szik	a	0—15	7·4	6·1	0·14	nincs	0·43	Talajvíz 483 cm-nél
		b	15—30	7·8	6·9	0·45	nincs	0·22	
		c	30—45	7·4	6·8	0·93	nincs	nincs	
		d	45—70	7·5	7·0	1·04	nincs	1·72	
		e	70—95	8·0	7·4	0·68	0·011	7·31	
		f	95—115	0·4	7·8	0·33	0·042	6·45	
		g	115—140	8·5	7·5	0·30	0·058	8·61	
67.	Alattyan, Szolnokm. Jászsági felsőjárás, Tulát, erdő előtti serház, ragyás szik	a	0—30	8·0	6·8	0·149	nincs	0·22	Talajvíz 185 cm-nél
		b	30—60	7·8	7·2	0·350		7·31	
		c	60—90	8·3	7·5	0·520	0·040	19·4	
		d	90—120	8·4	7·6	0·325	0·040	17·2	
		e	120—150	8·6	7·7	0·255	0·070	16·8	
68.	Jánoshida, Szolnokm. Jászberényi járás, Disznódomb, padkás szik	a	0—20	7·7	6·6	0·91	nincs	nincs	Talajvíz 198 cm-nél
		b	20—30	8·3	7·1	0·38	0·002	0·22	
		c	30—55	8·5	7·7	0·78	0·015	1·71	
		d	55—70	8·6	8·0	0·62	0·048	23·96	
		e	70—85	8·7	8·7	0·305	0·095	43·7	
		f		8·2	7·3	0·08	nincs	10·7	
		g		8·3	7·4	0·03	nincs	8·13	
69.	Jászsószentgyörgy, Szolnokm., Jászsági alsójárás, Borjújárás dülő, ragyás szik	a	0—15	6·9	6·2	0·098	nincs	nincs	Talajvíz 220 cm-nél
		b	15—40	8·1	7·2	0·94	0·032	5·6	
		c	40—65	8·5	7·6	0·48	0·082	15·8	
		d	65—80	8·6	7·7	0·44	0·100	26·1	
		e	80—110	8·7	7·7	0·30	0·092	27·4	
		f	110—140	8·5	7·5	0·34	0·059	18·8	
		g	140—170	8·4	7·4	0·189	0·045	17·6	
		h	170—220	8·3	7·4	0·159	0·024	8·1	

Szelvény száma	H e l y	Szintek jelzése	Szintmélység cm	pH víz	pH KCl	Összes só %	Na ₂ CO ₃ %	CaCO ₃ %	M e g j e g y z é s
70.	Jászladány, Szolnokm. Jászsági alsójárás, Ispánka tehénjárás, padkás szik	a	0—25	7·5	6·7	0·82	nincs	nincs	Talajvíz 430 cm-nél
		b	25—50	7·7	7·0	1·24	nincs	0·4	
		c	50—75	8·6	7·5	0·405	0·055	19·7	
		d	75—100	8·8	7·6	0·185	0·069	23·5	
		e	100—130	8·7	7·5	0·126	0·044	12·8	
		f	130—160	8·6	7·4	0·093	0·040	11·6	
		g	160—190	8·4	7·3	0·100	0·025	19·7	
		h	190—	8·3	7·3	0·080	0·022	18·8	
		i		8·5	7·4	0·080	0·021	12·8	
		k	—430	8·3	7·4	0·048	0·006	10·9	
		71.	Jászkisér, Szolnok m. Jászsági alsójárás Kistrét, községi közös legelő, padkás szik	a	0—20	7·0	6·4	0·068	
b	20—35			7·7	6·8	0·042	„	0·2	
c	35—60			7·8	7·1	0·031	„	3·0	
d	60—80			8·7	7·1	0·03	„	8·1	
e	80—110			8·3	7·3	0·031	„	3·9	
f	110—125			8·1	7·2	0·03	„	0·4	
g	125—145			8·0	7·2	0·042	„	2·6	
h	145—160			8·1	7·2	0·074	„	9·4	
72.	Jászapáti, Szolnok m. Csukás dűlő	a	0—15	9·6	7·9	0·16	0·191	1·7	Talajvíz 260 cm-nél
		b	15—30	9·7	8·4	0·25	0·233	3·0	
		c	30—55	9·7	8·3	0·24	0·256	11·1	
		d	55—80	9·5	8·1	0·126	0·165	26·5	
		e	80—95	9·4	7·9	0·100	0·112	27·4	
		f	130—150	8·6	7·5	0·048	0·021	6·9	
		g	180—200	9·0	7·6	0·061	0·040	16·7	
		h	200—260	8·4	7·5	0·03	0·008	1·7	
73.	Jákóhalma, Szolnok megye, Jászsági felsőjárás Nagyvirágos dűlő, Szemöld halom	a	0—15	7·1	5·9	0·102	nincs	0·2	Talajvíz 150 cm-nél
		b	15—30	7·7	7·3	1·25	„	0·4	
		c	30—50	8·1	7·6	1·34	„	11·1	
		d	50—80	8·2	7·7	0·78	„	12·4	
		e	80—110	8·4	7·5	0·49	„	12·0	
		f	110—140	8·5	7·6	0·39	0·005	19·3	
74.	Jászdózsa, Szolnok m. Jászsági felsőjárás, Hosszúfertyő dűlő	a	0—20	7·1	6·2	0·113	nincs	nincs	Talajvíz 140 cm-nél
		b	20—40	8·1	7·3	0·34	„	1·3	
		c	40—70	8·0	7·5	0·94	„	4·3	
		d I	70—90	8·5	7·8	0·72	0·006	18·0	
		d II	70—90	8·6	7·8	0·46	0·016	9·4	
e	90—110	8·5	7·5	0·28	nyom.	0·9			
75.	Jánoshida, Szolnok megye, Jászsági felsőjárás, Birkajárás dűlő, Nizse puszta	a	0—35	8·1	7·4	0·41	nincs	nincs	0·5 cm réteg; kilúgzási szint Talajvíz 280 cm-nél
		a I	0—35	7·7	6·7	1·42	„	nincs	
		b	35—50	8·3	7·5	1·34	„	9·0	
		c	50—80	8·9	7·9	0·44	0·042	27·8	
		d	80—110	9·1	7·8	0·207	0·064		
		e	110—140	9·1	7·6	0·129	0·026	10·3	
		f	140—170	8·8	7·6	0·092	nyom.	5·1	
		g	170—200						
		h		8·5	7·6	0·110	nincs	6·0	
		i	—280	0·5	7·5	0·088	0·006	5·6	

Szelvény száma	Hely	Szintek jelzése	Szintmélység cm	pH víz	pH KCl	Összes só ‰	Na ₂ CO ₃ ‰	Ca CO ₃ ‰	Megjegyzés
76.	Jánoshida, Szolnok megye, Jászági felsőjárás Százados szakadék dűlő	a	0—30	8'1	7'0	0'375	nyom.	nincs	Talajvíz 190 cm-nél
		b	30—50	8'8	7'9	1'08	0'030	33'4	
		c	50—75	9'1	8'0	0'670	0'058	38'5	
		d	75—100	9'1	8'0	0'181	0'042	33'0	
		e	100—130	8'8	7'6	0'068	nincs	0'9	
		f	130—160	8'6	7'6	0'081	nincs	1'5	
77.	Jánoshida, Szolnok megye, Jászági felsőjárás, Nagyhat, Mizse pusztá, padkás szik	a	0—20	7'3	6'3	0'155	nincs	nincs	Talajvíz 290 cm-nél
		b	20—50	7'8	7'2	0'78	nincs	0'2	
		c	50—80	8'7	8'0	0'72	0'042	23'1	
		d	80—105	8'9	7'9	0'46	0'064	13'7	
		e	105—135	9'0	7'7	0'232	0'084	15'4	
		f	135—165	8'9	7'7	0'185	0'072	8'1	
		g	165—200	9'0	7'7	0'127	0'053	12'0	
		h	200—	8'9	7'5	0'134	0'052	8'1	
		i	—290	9'0	7'6	0'127	0'042	11'1	

Szelvény száma

Iszapolási eredmények.

53. Dömsöd (Pest m., Ráckevei járás), Alsószunyog pa., Hajós József rétje. Ragyás szik. Növényzete: *Agrostis alba* ass. IV. gödör.

	0—20 cm	20—50 cm	120—130 cm
1. Homok	14'4‰	7'2‰	71'8‰
2. Finom homok	17'9 „	16'6 „	21'2 „
3. Por	25'2 „	8'0 „	2'7 „
4. Kőliszt	6'3 „	13'9 „	2'1 „
5. Iszap	10'5 „	11'5 „	2'0 „
6. } Agyag	5'0 „	10'0 „	0'5 „
7. }	24'0 „	36'0 „	2'0 „
	<u>103'3‰</u>	<u>103'2‰</u>	<u>102'3‰</u>

Szelvény száma

57. Dömsöd (Pest m., Ráckevei járás), Apaj pusztá. I. dűlő, VIII. gödör. Fekete agyag. Növényzet: *Agrostis alba* ass.

	0—30 cm	30—60 cm	60—80 cm
1. Homok	34'5‰	36'3‰	78'0‰
2. Finom homok	24'7 „	11'1 „	10'8 „
3. Por	7'3 „	6'1 „	3'1 „
4. Kőliszt	1'0 „	11'5 „	2'9 „
5. Iszap	8'5 „	27'5 „	2'0 „
6. } Agyag	5'0 „	9'0 „	2'5 „
7. }	20'5 „	2'5 „	1'5 „
	<u>101'5‰</u>	<u>104'0‰</u>	<u>100'7‰</u>

Szelvény
száma64. Kunszentmiklós (Pest m.), Dávidszék. Partos széki dűlő, vízállásos sziki tófenék, XV. gödör
Növényzet: *Crypsis aculeata* ass.

		0—30 cm	30—60 cm	60—80 cm
1.	Homok	2·8 ⁰ / ₀	7·2 ⁰ / ₀	22·9 ⁰ / ₀
2.	Finom homok	26·5 „	38·6 „	18·0 „
3.	Por	12·1 „	17·6 „	14·9 „
4.	Kőliszt	13·3 „	3·6 „	23·7 „
5.	Iszap	12·0 „	11·5 „	11·0 „
6. }	Agyag	5·0 „	3·5 „	6·0 „
7. }		29·5 „	21·0 „	7·0 „
		<u>101·17⁰/₀</u>	<u>103·42⁰/₀</u>	<u>103·64⁰/₀</u>

Szelvény
száma60. Kunszentmiklós (Pest m.). Kaszálók, padkás szik, XI. gödör.
Növényzet: *Puccinellia limosa* ass.

		0—30 cm	30—60 cm	60—90 cm
1.	Homok	35·7 ⁰ / ₀	40·7 ⁰ / ₀	36·1 ⁰ / ₀
2.	Finom homok	21·12 „	10·9 „	30·0 „
3.	Pot	5·0 „	6·0 „	7·3 „
4.	Kőliszt	3·2* „	12·1 „	8·6 „
5.	Iszap	6·0 „	10·0 „	15·0 „
6. }	Agyag	2·0 „	4·5 „	1·0 „
7. }		27·0 „	21·5 „	2·0 „
		<u>100·0⁰/₀</u>	<u>105·7⁰/₀</u>	<u>100·0⁰/₀</u>

Szelvény
száma61. Kunszentmiklós (Pest m.). Cigányrét. Vízállásos tófenék (sókivirágzással), XII. gödör.
95⁰/₀ kopár.

		0—30 cm
1.	Homok	9·4 ⁰ / ₀
2.	Finom homok	22·4 „
3.	Por	38·4 „
4.	Kőliszt	5·9 „
5.	Iszap	9·5 „
6. }	Agyag	4·5 „
7. }		12·0 „
		<u>102·1⁰/₀</u>

* A csillaggal jelölt 0·001—0·0004 cm szemnagyságú frakció a 100·00-ig való ki-
egészítés útján számított ki.

Szelvényyszám	Talajszint cm	Petrográfiai minőség	L e l ő h e y	> 0.005 cm	0.005—0.004 cm	0.004 cm >	Diszperzitási hányados (84 perc alatt a 10 cm vízszlopból ki nem hulló anyag mennyiségét a 3 nap alatt ugyanilyen magasságú vízszlopból ki nem hulló anyag mennyiségével elosztva)	Telítettség fok (Különbtség a pH víz és a KCl szuszpenzió között)	Forralásnál habzik	Szín
60 c	60—90	Homokos	Kúnsvémtiklós, Kaszálók, Feltalaj	—	—	—	0.1% szikszónál többet tartalmazó alacsony diszperzitású talajok	0.84	+	Szennyes sárgás-fehér
60 a	0—30	Homokos	Kúnsvémtiklós, Kaszálók, Feltalaj	—	—	—	0.1% szikszónál többet tartalmazó magas diszperzitású talajok	0.64	+	világos szürke
57 a	0—30	Homokos	Dömsöd, Apaj puszta	—	—	—	0.64	1.29	—	szürkés fekete
61 a	0—30	Poros	Kúnsvémtiklós, Cigányrét	—	—	—	1.65	1.10	—	szürkés fehér
64 a	0—30	Poros	Kúnsvémtiklós, Dávidszék	—	—	—	2.16	1.08	gyengén habzik	fehéres szürke
53 b	20—50	Agyagos	Dömsöd, Alsószunyog puszta	—	—	—	1.24	1.18	—	szürkés fehér
64 c	30—60	Homokos	Kúnsvémtiklós, Dávidszék, altalaj	—	—	—	1.59	1.14	—	szürkés fehér
60 b	30—60	Homokos	Kúnsvémtiklós, Kaszálók, altalaj	—	—	—	1.69	1.08	—	„
				—	—	—	1.71	0.53	—	„
57 b	30—60	„	Dömsöd, Apaj puszta, altalaj	—	—	—	0.1% szikszónál kevesebbet tartalmazó alacsony diszperzitású talajok	1.27	+	Szennyes fehér
57 c	60—80	„	Dömsöd, Apaj puszta, altalaj	—	—	—	15.60	4.00	—	Sárgás szürkés fehér
53 a	30—60	Agyagos	Dömsöd, Alsószunyog puszta	—	—	—	0.1% szikszónál kevesebbet tartalmazó magas diszperzitású talajok	6.74	—	Szürkés fehér
53 f	60—80	„	Dömsöd, Alsószunyog puszta	—	—	—	2.25	0.30	—	Kékes szürke

Az iszaplási frakciók jellemzése.

	N é v	A szemcse átmérője cm-ben	Esési sebesség vízben cm/sec.	10 cm út megtételére szükséges idő vízben
1.	Homok	> 0'01	0'7	14'3 sec.
2.	Finom homok	0'01 — 0'005	0'2	50'0 sec.
3.	Por	0'005 — 0'001	0'02	8 min. 20'0 sec.
4.	Kőliszt	0'001 — 0'0004	0'002	83 min. 20'0 sec.
5.	Iszap	0'0004 — 0'0001	0'0001	24 óra
6. }	Agyag	0'0001 — 0'00006	0'00004	72 óra
7. }		0'00006 >	72 óra mulva is lebegve marad	

A 0'001 cm átmérő nagyságig a szemcséknek a sebessége Kopeckzy adatai szerint van kiszámítva, aki kísérleteit tiszta kvarchomokkal végezte (fajsúly: 2'65). A 0'0004 cm átmérőnél kisebb szemcséknek a sebességét Stokes képlete szerint vettem (fajsúly: 2'70).

DIE SZIK-(ALKALI-) BÖDEN DES KISKUNSAĞ UND JÁSZSÁG.

(Auszug des ung. Aufnahmsberichtes 1926.)

Von I. T i m k ó.

Die Bodenkundliche Abteilung der Kgl. Ung. Geol. Anst. erhielt den Auftrag, die Szik-(Alkali-)Böden des Nagy Magyar Alföld (Grosse Ung. Tiefebene) zu studieren. Von dieser Arbeit wurde mir die Untersuchung der Szikgebiete des Kiskunság und des Jászság anvertraut.

Die Bodenart des im Komitat Pest von N gegen S bis Kunszentmiklós reichenden, Kiskunság genannten Gebietes gehört zum Typ der sodahaltigen (Szolontschak-) Böden. Petrographisch ist der Boden ein sandiger Ton, der in mehr-minder hohem Grad mit einem Salzgemisch impregniert ist, dessen grösster Teil aus neutraler oder Bicarbonat-Soda besteht. Die Untersuchungen im Laboratorium zeigten, dass die Salze der Szik-Teiche und Tümpel, sowie des Grundwassers in den auf Szikböden ausgehobenen Gruben bis zu 90% alkalisch sind und grösstenteils aus Karbonaten bestehen.

Im begangenen Kiskunságer Gebiet lassen sich drei Becken unterscheiden: dasjenige von Ó c s a, das die mildesten Abarten der Sodaböden enthält, zweitens das Becken der S z u n y o g h - P u s z t e n S-lich von der Ortschaft Bugyi, dessen Boden bereits salziger und toniger ist, wie jener des ersteren. Das dritte ist das Becken der Ü r b ő e r - P u s z t e n,